

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 42/2004 rd

Statsrådets utredning med anledning av EU:s nordliga dimension; Finlands utgångspunkter för det fortsatta arbetet

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 8 december 2004 statsrådets utredning med anledning av EU:s nordliga dimension; Finlands utgångspunkter för det fortsatta arbetet (E 131/2004 rd) till förvaltningsutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Maimo Henriksson, utrikesministeriet
- överdirektör Paavo Pirttimäki, inrikesministeriet.

STATSRÅDETS UTREDNING

Förslagens huvudsakliga innehåll

Dokumentet belyser nuläget inom EU:s policy för den nordliga dimensionen, pekar på framtida utmaningar och redogör för Finlands utgångspunkter inför debatten om framtiden för den nordliga dimensionen.

Den nordliga dimensionen kom till på ett initiativ från Finland 1997 till hur EU kunde förbättra sin externa och gränsöverskridande politik i de nordliga närområdena. Finland ville i EU lyfta fram de stora frågorna och möjligheterna i de nordliga områdena, med särskild tonvikt på det ömsesidiga beroendet mellan Ryssland, Östersjöområdet och EU. Genom EU-ordförandeskapet hösten 2006 är det Finlands skyldighet att slutföra arbetet med framtiden för den nordliga dimensionen med den äran. Därför måste vi förtydliga våra nationella mål för den framtida nordliga dimensionen.

Efter preliminära diskussioner med EU-kommissionen och andra viktiga aktörer ska Finland lägga fram en mer ingående målsättning.

Regeringens ståndpunkt

1. Finlands utgångspunkter för arbetet med framtiden för den nordliga dimensionen är:

— Den nordliga dimensionen ska fortsatt ingå i EU:s policy för områdena i norr, särskilt i EU:s externa och gränsöverskridande politik.

— Framöver ska den nordliga dimensionen omfatta ett större område, inte bara nordvästra Ryssland utan också Östersjön och de arktiska områdena.

— Samarbetet kring nordvästra Ryssland införlivas i samarbetet EU—Ryssland och i de kommande samarbetssektorerna.

— Ryssland bör engageras närmare i debatten om det framtida konceptet för den nordliga dimensionen.

— Samarbetet mellan EU och de regionala organen i norr bör förstärkas.

— Sonderingar med kommissionen, de kommande ordförandeländerna och andra viktiga aktörer hur den nordliga dimensionen ska kunna omformas med riktning mot en modell med ramdokument när den gällande handlingsplanen går ut 2006.

2. Ministrarna tar konsekvent upp frågor kring den nordliga dimensionen vid sina möten med företrädare för andra EU-stater, partnerskapsländerna och observatörerna i den nordliga dimensionen och för kommissionen.

3. Finansieringen av den nordliga dimensionen bör i mån av möjlighet ordnas genom det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet, internationella finansinstitut och övriga aktörer. Finland ska i detta läge inte eftersträva en egen budgetlinje för den nordliga dimensionen. Om de planerade reformerna i samband med Agenda 2007 och av finansieringen av de yttre förbindelserna inte ger effektiva resultat visavi den nordliga dimensionen, bör de finansiella frågorna tas upp på nytt senare.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Den nordliga dimensionen baserar sig på ett finländskt initiativ från 1997. Finland ville i EU lyfta fram frågorna och möjligheterna kring närområdet i norr med tonvikt på kontakterna mellan Ryssland, Östersjöområdet och EU. Den nordliga dimensionen tar sikte på en hållbar utveckling, samarbete och stabilitet i EU:s nordliga områden och i ett gränsöverskridande perspektiv. Framtiden för den nordliga dimensionen är en i högsta grad aktuell fråga när Finlands EU-ordförandeskap närmar sig och handlingsplanen för den nordliga dimensionen går ut 2006. Enligt utskottet är det viktigt att den nordliga dimensionen utvecklas och stärks. Utskottet ställer sig därför bakom Finlands ambitioner att upprätta nya riktlinjer för den nordliga dimensionen.

Utöver kommissionen och medlemsstaterna är också partnerskapsländerna Ryssland, Norge och Island, observatörländerna Kanada och USA samt de regionala organen Östersjöstaternas råd, Barents Euroarktiska råd, Arktiska rådet och Nordiska ministerrådet engagerade i arbetet kring den nordliga dimensionen. Samarbetet har resulterat i bl.a. ett miljöpartnerskap, ett partnerskap när det gäller folkhälsa och social välfärd och en e-dimension som går ut på att utveckla kunskapssamhället kring Östersjön. Också utvecklingsprojekt i mindre skala finns på

agendan. Den nordliga dimensionen är ett ypperligt samarbetsforum för ett gränsöverskridande samarbete på bred bas, anser förvaltningsutskottet. För att verksamheten ska bli effektivare måste ändå målsättningen och förhållandet till EU:s övriga politikområden förtydligas.

Nu när de baltiska staterna har integrerats i EU:s interna programområden gäller merparten av samarbetet inom ramen för den nordliga dimensionen i dagsläget nordvästra Ryssland. Utskottet framhåller att samarbetet med nordöstra Ryssland är av stor betydelse för Finland men också för hela unionen. I sin utredning nämner regeringen Rysslands bristande engagemang i arbetet som ett särskilt problem med handlingsplanen för den nordliga dimensionen. Utskottet menar att planerna och dokumenten bör upprättas i samråd och utifrån överläggningar för att parterna ska kunna engagera sig.

Tack vare den nordliga dimensionen har regionala och lokala aktörer i Finland visat större intresse för EU-program och engagerat sig mer i närområdessamarbetet. Därmed har samarbetet med Ryssland ökat. För norra Finland är den nordliga dimensionen extra viktig. I detta sammanhang hänvisar utskottet till sitt betänkande (FvUB 14/2004 rd — SRR 3/2004 rd) om regeringens regionalpolitiska redogörelse. Det vore till fördel för Finland om EU tog större hänsyn till den nordliga dimensionen och de anknytan-

de stora frågorna i utformningen av regional- och strukturpolitiken för glesbygden i norra Europa.

Det har inte funnits någon specifik finansieringskälla för den nordliga dimensionen, utan befintliga program och planer samt finansiella instrument har utnyttjats. I likhet med regeringen anser utskottet att utgångspunkten bör vara att den nordliga dimensionen finansieras inom ramen för EU:s nya grannskaps- och partnerskapsinstrument, internationella finansinstitut och andra aktörer och att Finland i dagsläget inte ska eftersträva någon egen budgetlinje för den nordliga dimensionen. Det är viktigt att flera olika finansiella instrument kan utnyttjas flexibelt, anser utskottet. Samtidigt hänvisar utskottet till sina synpunkter på gränssamarbete i ett utlåtande (FvUU 29/2004 rd — U 56/2004 rd) om EU:s budgetplan. I likhet med regeringen anser utskottet att det finns anledning att återkomma till de finansiella frågorna senare om inte reformerna i Agenda 2007 och översynen av finansieringen av de yttre förbindelserna ger några effektivitetsvinster visavi målen för den nordliga dimensionen.

Det är fortsatt viktigt att det geografiska området definieras flexibelt, att arbetet får en re-

gional fokus och att partnerskapsländerna och de regionala organen får vara med i planeringen och genomförandet av den nordliga dimensionen. För att partnerskaps- och observatörländerna ska ha kvar sitt intresse för verksamheten är det viktigt att det geografiska området är omfattande och täcker in inte bara nordvästra Ryssland utan också Östersjön och de arktiska områdena. Vissa viktiga samarbetsprojekt i Nordeuropa har så stora dimensioner och effekter att de naturligt inordnar sig i samarbetet EU—Ryssland. Utskottet håller med om att det behövs ett nytt ramdokument och påpekar samtidigt att dokumentet bör utarbetas i samråd med EU, Ryssland och de övriga partnerskapsländerna. Dessutom är det angeläget att involvera de regionala organen i verksamheten. Ramdokumentet bör fokusera på viktiga samskapssektorer, inte minst samarbete med direkta effekter för befolkningens liv, miljö och företagens villkor.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt.

Helsingfors den 15 december 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Esko Kurvinen /saml (delvis)
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd

Rosa Meriläinen /gröna
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäinen /sd
ers. Pertti Hemmilä /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.